

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

WAYS OF IMPROVING INSTITUTIONAL FRAMEWORK CONSERVATION OF INDUSTRIAL PROPERTY

Гарбуз Т.О.,
здобувач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Стаття присвячена дослідженню проблемних питань, що пов'язані з реалізацією права на захист об'єктів промислової власності в Апеляційній палаті Державної служби інтелектуальної власності України. Вносяться пропозиції щодо удосконалення спеціального законодавства.

Ключові слова: апеляційна палата, об'єкти промислової власності, порушення прав заявників, удосконалення законодавства.

Статья посвящена исследованию проблемных вопросов, связанных с реализацией права на защиту объектов промышленной собственности в Апелляционной палате Государственной службы интеллектуальной собственности Украины. Вносятся предложения по совершенствованию специального законодательства.

Ключевые слова: апелляция палата, объекты промышленной собственности, нарушение прав заявителей, совершенствование законодательства.

Despite the new political and socio-economic development guidelines of the Ukrainian state, it should be considered that in the place of public administration in the regulation of social relations is one of the most significant. Is no exception and the sphere of management of objects of industrial property, where the bodies of Executive power and their officials are called to provide adequate protection and the protection of subjects of intellectual property rights belonging to objects of industrial property.

Normative-legal acts in the field of intellectual property involve the implementation of a mechanism to protect the rights of applicants by reference to the Appellate chamber of the State intellectual property service of Ukraine, as a form of special pre-trial protection of intellectual property, which requires improvement.

The purpose of the article is to justify the need for legislative regulation of issues related to the implementation of the law on the protection of industrial property, the Appeals chamber of the State intellectual property service of Ukraine. Specified special administrative procedure for appeal of objection decisions regarding the SIPS acquiring rights to objects of industrial property and applications for recognition of well known mark in Ukraine, designed to protect the rights of applicants.

To date, the norms of laws of Ukraine «on protection of rights to inventions and utility models», «on protection of rights to industrial designs» and «on protection of rights to topography of integrated circuits», does not equally protect the rights of third when in the course of examination of the applications for such objects as inventions and utility model, topography of integrated circuits and industrial designs, the legislator, unlike objects such as trademarks and geographical indications, establishes the right of third parties to challenge a decision on the application against the registration rights which to some extent corresponds with the sixth article, «the Right to appeal to the Appeals chamber», Appeals chamber Rules.

To improve public relations in the sphere of protection of rights to inventions and utility models, topography of integrated circuits and industrial designs, we propose to amend the provisions of the Laws of Ukraine: «on protection of rights to inventions and utility models»; «on protection of rights to topography of integrated circuits»; «on protection of rights to industrial designs».

Key words: appeals chamber, objects of industrial property, violation of the rights of applicants, improve the legislation.

Незважаючи на нові політичні та соціально-економічні орієнтири розвитку Української держави, слід врахувати, що й на сьогодні місце державного управління у регулюванні суспільних відносин є одним із найвагоміших. Не виключенням є і сфера управління об'єктами промислової власності, де органи виконавчої влади, їх посадові особи покликані забезпечити належну охорону та захист суб'єктів права інтелектуальної власності на належні їм об'єкти промислової власності.

Нормативно-правові акти у сфері інтелектуальної власності передбачають реалізацію механізму захисту прав заявників шляхом звернення до Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності України (далі – ДСІВ України) як одну із форм спеціального досудового захисту у сфері інтелектуальної власності.

Питаннями удосконалення правового механізму захисту прав заявників шляхом звернення до Апеляційної палати ДСІВ України переймалися багато науковців, серед яких: М. К. Галянич, І. І. Дахно, І. Ф. Коваль, О. А. Підпригора, О. П. Світличний, О. В. Тандир, А. В. Чукаєв та інші.

Проте спеціальне законодавство у сфері охорони об'єктів промислової власності не в однаковій мірі здійснює такий захист, а тому вбачається за необхідне здійснити аналіз відповідних законів та внести зміни щодо їх удосконалення.

Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності законодавчого врегулювання питань, що пов'язані з реалізацією права на захист об'єктів промислової власності в Апеляційній палаті ДСІВ України.

Вказаний спеціальний адміністративний порядок оскарження заперечень проти рішень ДСІВ України щодо набуття прав на об'єкти промислової власності та заяв щодо визнання знака добре відомим в Україні, покликаний захистити права заявників. Така форма захисту передбачена для розв'язання певної категорії спорів, що виникають переважно на стадії реєстрації прав інтелектуальної власності. Щодо норм, якими урегульовано спеціальне адміністративне оскарження рішень ДСІВ України слід вказати, що вони містяться переважно в підзаконному нормативно-правовому акті – Регламенті Апеляційної палати Державного департаменту інтелектуальної власності, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 15 вересня 2003 року № 622 [1].

Статистичні дані свідчать, що під час перевірки обґрунтованості рішень за заявками протягом 2009–2013 років Апеляційна палата ДСІВ України винесла 259 рішень про задоволення заперечення повністю або частково і 131 рішення про відмову у задоволенні заперечення та залишення рішення ДСІВ України в силі. Співвідношення задоволених Апеляційною палатою ДСІВ України запе-

речень становить 66, 4% по відношенню до розглянутих заперечень. За цей період в окружних адміністративних судах України було порушено провадження по 22 справам, предметом яких було визнання нечинними та скасування рішень Апеляційною палатою ДСІВ України. За результатами розгляду судами прийнято рішення про задоволення позовних вимог та скасування рішення Апеляційної палати ДСІВ України по 5 справам [2, с. 48].

Справи за поданими до Апеляційної палати ДСІВ України запереченнями розглядаються на основі спеціальної (апеляційної) процедури. Рішення, прийняте Апеляційною палатою ДСІВ України за результатами розгляду конкретного заперечення, може бути оскаржене в судовому порядку. Аналізуючи процедури реєстрації та введення в господарський обіг торговельної марки, О. П. Світличний зазначає, що правопорушення відбувається під час отримання свідцтва на торговельну марку. Серед характерних порушень Держдепартаменту є: безпідставна відмова у державній реєстрації торговельної марки та недобросовісна реєстрація чужих позначень. На думку автора, здійснюючи недобросовісну реєстрацію торговельної марки, яка належить іншій особі, відповідальна особа Держдепартаменту може вчиняти це з метою примушення добросовісного власника викупити зареєстровану торговельну марку, а тому залежно від спричиненої матеріальної шкоди, така особа повинна нести юридичну відповідальність [3, с. 11].

У цьому сенсі діяльність Апеляційної палати ДСІВ України потребує удосконалення, зокрема, в частині забезпечення однакових підходів під час розгляду однакових за своєю суттю заперечень та дотримання строків розгляду заперечень та заяв про визнання знаків добре відомими в Україні, що передбачено Регламентом Апеляційної палати ДСІВ України та порядком визнання знака добре відомим в Україні.

На сьогодні норми Законів України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [4], «Про охорону прав на промислові зразки» [5] та «Про охорону прав на топографію інтегральних мікросхем» [6] не в рівній мірі захищають права третіх осіб, коли в ході експертизи заявок щодо таких об'єктів, як винахід і корисна модель, топографія інтегральної мікросхеми та промислові зразки, законодавець, на відміну від таких об'єктів, як торговельні марки та географічні позначення, передбачив право третіх осіб оскаржувати рішення за заявкою проти реєстрації прав на них, що у певній мірі кореспондується із ст. 6 «Право на звернення до Апеляційної палати» Регламенту Апеляційної палати.

Відповідно до Регламенту Апеляційної палати ДСІВ України право на звернення до Апеляційної палати ДСІВ України в порядку, установленому цим Регламентом, мають: апелянт або його представник – із запереченням проти будь-якого рішення Державної служби щодо набуття прав на об'єкт інтелектуальної власності; власник знака – із заявою про визнання його знака добре відомим в Україні; Голова ДСІВ України – з протестом на рішення Апеляційної палати ДСІВ України, прийнятим за результатами розгляду заперечення.

На відміну від Законів України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на топографію інтегральних мікросхем», право третіх осіб передбачено іншими законодавчими актами у сфері промислової власності. Зокрема, ч. 8 ст. 10 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» [7] передбачено, що будь-яка особа може подати до закладу експертизи мотивоване заперечення проти заявки щодо невідповідності наведеного в ній позначення умовам надання правової охорони. Майже подібний припис передбачений і нормами Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» [8]. Частинами 9 та 10 ст. 11 цього Закону зазначено, що після опублікування офіційних відомостей про заявку на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого кваліфікованого за-

значення походження товару будь-яка особа має право ознайомитися в установленому порядку з матеріалами заявки. Крім того, протягом шести місяців від дати опублікування офіційних відомостей про заявку будь-яка особа може подати до Апеляційної палати ДСІВ України заперечення проти реєстрації заявленої назви місця походження товару або заявленого географічного зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого відповідного кваліфікованого зазначення походження товару.

У разі, коли таке заперечення подано, а мотиви третьої особи проти реєстрації прав на указані об'єкти визнаються експертом обґрунтованими та переконливими, то вказана аргументація може стати підставою для відмови в реєстрації прав на торговельну марку та реєстрації заявленої назви місця походження товару або заявленого географічного зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого відповідного кваліфікованого зазначення походження товару.

У даному випадку неважко помітити, що порівняно із нормами Законів України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та «Про охорону прав на зазначення походження товарів», норми Законів України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на топографію інтегральних мікросхем», «Про охорону прав на промислові зразки» надають право на оскарження тільки заявнику, при цьому обмежують право третіх осіб на оскарження в Апеляційній палаті ДСІВ України, що порушує рівність учасників розгляду заперечення перед законом і Апеляційною палатою ДСІВ України.

Враховуючи, що надзвичайно важливим для суспільства та держави є стан належної правової охорони прав на об'єкти промислової власності, такий вибірковий підхід законодавця не сприяє їх належній охороні, натомість, призводить до неузгодженості, та виникнення у подальшому конфліктів у правозастосовній діяльності та при судовому розгляді спорів з порушення прав на об'єкти промислової власності.

У теоретичному та практичному відношенні такий підхід законодавця в частині надання права на подання до закладу експертизи мотивованого заперечення тільки заявнику (апелянту) у суто прикладному плані означає, що держава ставить в нерівні умови об'єкти промислової власності під час їх реєстрації. Підставою такого твердження є нерівність фактично рівних за своїм формально-юридичним статусом законів, які регулюють відносини, що виникають у зв'язку із набуттям і здійсненням права власності на різні об'єкти промислової власності.

У зв'язку із цим слід звернути увагу на необхідність внесення до спеціальних законів України у сфері промислової власності змін в частині оскарження рішення в Апеляційній палаті ДСІВ України щодо видачі охоронних документів (патентів, свідцтва) третіми особами.

З метою удосконалення суспільних відносин у сфері охорони прав на винаходи і корисні моделі, топографії інтегральних мікросхем та промислові зразки пропонуємо внести зміни до норм Законів України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на топографію інтегральних мікросхем», «Про охорону прав на промислові зразки».

З цією метою пропонуємо абз. 3 ч. 3 ст. 22 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» викласти у такій редакції: «Будь-яка особа може подати до закладу експертизи мотивоване заперечення проти заявки щодо невідповідності наведених в ній відомостей про певний патент умовам надання правової охорони, встановленим цим Законом».

Абзац 2 ч. 3 ст. 12 Закону України «Про охорону прав на топографію інтегральних мікросхем» викласти у такій редакції: «Будь-яка особа може подати до закладу експертизи мотивоване заперечення проти заявки щодо невідповідності наведених в ній відомостей про топографію ін-

тегральної мікросхеми умовам надання правової охорони, встановленим цим Законом».

Абзац 2 ч. 2 ст. 16 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» викласти у такій редакції: «Будь-

яка особа може подати до закладу експертизи мотивоване заперечення проти заявки щодо невідповідності наведених в ній відомостей про патент умовам надання правової охорони, встановленим цим Законом».

ЛІТЕРАТУРА

1. Регламент Апеляційної палати Державного департаменту інтелектуальної власності : Наказ Міністерства освіти і науки України № 622 від 15 вересня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukraine.uar.gov.net/data/base36/ukr36710.htm>
2. Висоцька Л. Про підсумки та перспективи роботи Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності України / Л. Висоцька // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2014. – № 3. – С. 48–51.
3. Світличний О. П. Організаційно-правові засади охорони прав на торговельну марку : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. за спец. : 12.00.07 «адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право» / О. П. Світличний // Національний аграрний університет. – Київ, 2007. – 19 с.
4. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 33.
5. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 34.
6. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем : Закон України від 05 листопада 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 8. – Ст. 28.
7. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.
8. Про охорону прав на зазначення походження товарів : Закон України від 16 червня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 32. – Ст. 267.

УДК 347.73

МІСЦЕ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ В СИСТЕМІ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

THE PLACE OF TAX PLANNING IN THE SYSTEM OF BUSINESS PLANNING: LEGAL ASPECTS

Греца Я.В.,
к.ю.н., доцент

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У статті розглядаються актуальні проблеми науки фінансового права, пов'язані з визначенням місця податкового планування в системі планування діяльності підприємства. Автором розкриваються загальні категорії, такі як «план», «планування», «фінансове планування», «податкове планування». Наголошено, що в процесі здійснення господарської діяльності проводиться планування у різних сферах, при цьому велике значення має фінансове планування, складовою частиною якого є податкове планування. Автор звертає увагу на необхідність здійснення ефективного податкового планування для забезпечення успішної діяльності підприємства й аналізує недоліки податкового законодавства України, які істотно ускладнюють процес податкового планування.

Ключові слова: податок, податкова система, оподаткування, план, планування, правове регулювання, податкове планування.

В статье рассматриваются актуальные проблемы науки финансового права, связанные с определением места налогового планирования в системе планирования деятельности предприятия. Автором раскрываются общие категории, такие как «план», «планирование», «финансовое планирование», «налоговое планирование». Отмечено, что в процессе осуществления хозяйственной деятельности проводится планирование в различных сферах, при этом большое значение имеет финансовое планирование, составной частью которого является налоговое планирование. Автор обращает внимание на необходимость осуществления эффективного налогового планирования для обеспечения успешной деятельности предприятия и анализирует недостатки налогового законодательства Украины, которые существенно затрудняют процесс налогового планирования.

Ключевые слова: налог, налоговая система, налогообложение, план, планирование, правовое регулирование, налоговое планирование.

The article examines current problems of the study of financial law, related to the definition of the place of tax planning in the system of business planning. The author defines the general categories, such as «plan», «planning», «financial planning» and «tax planning». It is impossible to ensure efficient operation in any field, especially in the field of management, without planning. It is emphasized that in the course of planning economic activities, planning of various areas is carried out, to include production and sales planning, planning of resource support of operational activity, workforce and payment planning, financial planning, etc. Financial planning in a broad sense is one of the stages of the financial activities carried out within the financial relations. Financial relations are always regulated by legal norms, i.e. exist in the form of legal relationships, therefore, it is important to determine the legal aspects of financial planning of the company, part of which is tax planning. Tax planning is one of the key components of the planning system of the company. The author draws attention to the need for effective tax planning to ensure the success of the company, emphasizing that its lack can lead to significant financial losses. Tax planning process becomes much more complicated due to the imperfection of the tax legislation, which is inconsistent with the principle of stability and is subject to frequent changes. The author admits that tax legislation must be flexible and responsive to changes in the economic situation in the country; however, such changes must be systemic, while the main elements of the taxes should remain unchanged for at least the budget year. Moreover, taxpayers should be informed in advance about the planned innovations, so that appropriate changes could be taken into account in carrying out tax planning.

Key words: tax, tax system, taxation, plan, planning, legal regulation, tax planning.